

ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Петрушенко Ю.М., докторант
Сумський державний університет

Під поняттям «громадянське суспільство» зазвичай розуміють сукупність відносин між приватними особами та організаціями, що виникають для задоволення їх інтересів на засадах добровільності та самоорганізації, та розгортаються поза родинними та комерційними відносинами.

У громадянському суспільстві діють як формальні організації, так і неформальні групи, основними ознаками яких є:

- приватний характер, тобто незалежність від органів державної влади;
- некомерційний характер, тобто відсутність мети розподілу прибутку від діяльності між засновниками та учасниками;
- самоврядний та добровільний характер, тобто створення за ініціативою громадян та визначення цілей і способів їх діяльності на розсуд громадян.

Метою інститутів громадянського суспільства є спільні дії, спрямовані на просування або захист власного, і разом з тим колективного, інтересу у законотворчій та підзвітній суспільству спосіб.

Інститути громадянського суспільства забезпечують:

- надання якісних та економічно ефективних соціальних послуг, у тому числі таких, які не можуть забезпечити ні держава, ні комерційні організації, та переважно шляхом вироблення інноваційних підходів до забезпечення таких послуг;
- організацію громадян для самостійного задоволення їх інтересів без додаткових фінансових або адміністративних витрат з боку держави;
- поширення благодійництва та надання адресної і оперативної благодійної допомоги;
- неполітичне, тобто без мети здобуття політичної влади, формування, представлення та просування інтересів різних груп населення як серед самих громадян, так і в комунікації з органами державної влади;
- участь в ухваленні рішень та забезпечення таким чином більшої ефективності рішень з огляду на врахування інтересів різних соціальних груп [1].

За останні 10 років у світі все більш помітним стає економічний ефект від розвитку громадянського суспільства:

- неурядові організації створюють 3-9% у ВВП розвинених країн (5% у Бельгії, 7,9% у Канаді);
- у громадському секторі країн Європейського Союзу працевлаштовано від 4,4% до 14% працездатного населення або принаймні 5 із кожних ста осіб;
- у громадському секторі країн Європейського Союзу працює у 10 разів більше людей, ніж у легкій промисловості, та у 5 разів більше, ніж у харчовій промисловості;
- у країнах Центрально-Східної Європи громадські організації залучають втричі більше внутрішніх та зовнішніх інвестицій у соціальну

сферу, ніж державні та комунальні установи соціального спрямування;

- внесок неурядових організацій у ВВП країн Європейського Союзу зростає вдвічі швидше, ніж внесок легкої промисловості;

- громадянське суспільство у сукупності – сьома економіка світу за ВВП (1,3 трлн. у.о., що дорівнює ВВП Франції або Великобританії);

- громадянське суспільство створило у світі більше 25 млн. оплачуваних робочих місць (найбільша транснаціональна корпорація створює 3,5 млн. робочих місць);

- 60% працівників громадянського суспільства (включно із волонтерами) зайняті у наданні послуг, із них 40% зосереджені на соціальних, медичних та освітніх послугах.

- неприбуткові організації в США у 2011 році стали третім роботодавцем після роздрібно́ї торгівлі та переробної промисловості, до того ж відносно стійким до наслідків економічної кризи [1].

В Україні громадянське суспільство і його інститути і надалі залишаються нерозвинутими. На зміну цієї ситуації направлений Указ Президента України № 32/2012 від 25 січня 2012 року «Питання сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні».

1. Матеріали аналітичної доповіді Національного інституту стратегічних досліджень "Про стан розвитку громадянського суспільства в Україні", підготовленої за участі А. Красносільської та М. Лациби, Український незалежний центр політичних досліджень: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/XXIe3446.pdf>.

Економіка та менеджмент: перспективи розвитку : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 22–24 червня 2012 року / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 106-107.